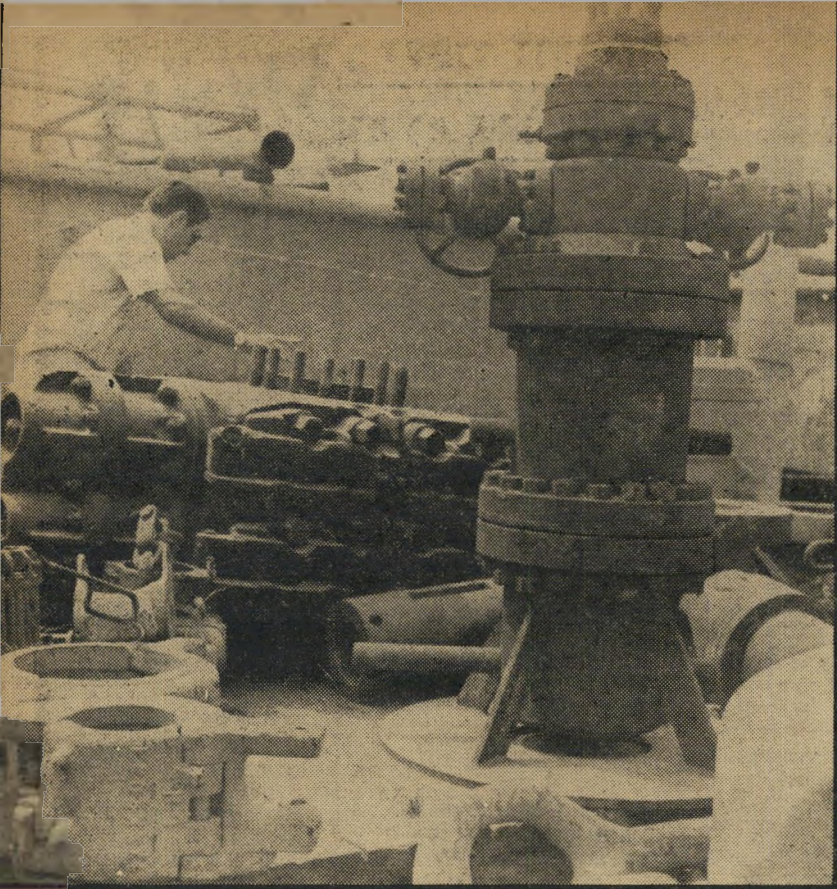

משה בן-מנחם, מעובדיה הוותיקים של חברת נתיבי נפט, מצביע על ציוד קידוח שהיה שייך לחברת הנפט המצרית, נלקח מסיני על ידי חברתו הפרטית של מוטי פרידמן ונמכר לחברה האמריקאית מידבר, דבר שהביא לפרידמן רווחים בסכום של רבע מיליון דולאר.

אבורדוס אני יודע על ביזבוזים של לפחות 10 מיליון ל"י בשנה."

אח אחד מנהל — שני קבלן

הנה חלק משפע הדוגמאות של ביזבוזים ומעשי השחיתות בשדות הנפט בסיני, שכל אחד מהם הוא פרשה ארוכה בפני עצמה:

● לצורך ההובלה הימית בשדה הנפט הימי נקנו ספינות מיושנות עבורן שולם סכום של 160 אלף ל"י. הספינות הגיעו במצב של גרוטאות. מדי פעם היה צורך לתקן, לשפץ ולהחליף מנועים. בסכומים שהושקעו בתיקונים ניתן היה לרכוש ספינות חדשות. שלוש פעמים טבעו ספינות אלה בים ורק בנס לא היו אבידות בנפש. בכל פעם היה צורך למשוך את הסירות. באף אחד ממקרים אלה לא הוקמה ועדת חקירה כדי לחקור את נסיבות הטביעה.

● אריה שיצר, מנהל הביצוע בחברת

ישראלים, הם רצו להזמין ציוד חדש להפעלה תקינה של השדה בשווי של עשרות מיליוני ל"י. היה זה אברהם ההודי שמנע את ההזמנות הנמהרות. שיפץ והחזיר לכושר תפעולי מלא את כל הציוד שקולקל והושמד עלידי המצרים. יחד עם שלושת בניו קיבל אברהם ההודי בקבלנות את כל עבודות התפעול של השדה היבשתי.

במשך ארבע השנים האחרונות התפטר אברהם מעבודתו מספר פעמים. סיפר הוא: "לא יכולתי להמשיך לעבוד בתנאים האלה. ראיתי ביזבוז על כל צד והפעלה לא נכונה של השדה. לא הייתי

מנהל הביצוע

אריה שיצר, נגדו הועלו האשמות כבדות ביותר בפני בן-זאב. בין השאר הואשם שיצר בהצעת עסקאות בלתי חוקיות שנועדו להפיק רווחים פרטיים.

מוכן לעבוד כך. רציתי לשמור על שמי הטוב. אמרתי למוטי לא פעם: 'כאן יש אינטרסים אישיים. אני שומר על ה' אינטרסים של השדה והמדינה. הרכוש הזה שייך לכל יהודי. חובתי למנוע שיזבוז את כספי המדינה'.

אמרתי למוטי: 'הולך ביזבוז נורא בשדה. אם אני רוצה להיות נאמן ל' מדינה, אסור לי לעבוד פה. הנכדים שלי יצטרכו עוד לשלם את מחיר הביזבוז הזה'. במשך ארבע השנים שעבדתי ב'

אפשר להעסיקם כעובדים קבועים של החברה. כיון שאין לדעת מתי יהיה צורך להפסיק את עבודות השאיבה בסיני ולהחזיר את השדות למצרים.

באופן מעשי נותן מצב זה למוטי פרידמן ולנאמניו, אפשרות של שליטה על כל אחד מהעובדים. כל אחד יודע כי הוא צפוי לפיטורים בכל שעה, אם לא ימצא חן בעיני הממונים. אווירה של פחד וחששות אופפת את העובדים, שאיש מהם אינו רוצה להפסיד מקום עבודה, בו ניתן להרוויח ולחסוך הרבה.

גם את משה בן-מנחם הצליח מוטי לקשור אליו בצורה שתבטיח כי האיש לא ידבר. באחד הקידוחים בשנת 1967 נפצע בן-מנחם בשעת עבודה. ידו הת' רסקה והוא הפך לנכה. הוא עמד להגיש תביעה כספית נגד חברת הביטוח בה היתה החברה מבוססת, כדי שיפוצה על הנוק שנגרם לו.

היה זה מוטי פרידמן ששיכנע אותו לבטל את התביעה. הוא העניק לבן-מנחם סכום של 25 אלף ל"י, הבטיח לו עבודה כקורה לכל ימי חייו לצידו. בן-מנחם התפתה להאמין. אבל לפני חודש פוטר מעבודתו בנתיבי נפט, יחד עם עובדים ותיקים אחרים של החברה. כתוצאה מכך החלו להחשף לראשונה פרשיות מזע' זעות של שחיתות וביזבוז תחת ניהולו של מוטי פרידמן.

"ביזבוז של

10 מיליון בשנה"

בין השנים 1969—1971 השקיעה מדינת ישראל במשק הנפט סכום של כ-330 מיליון ל"י. חלק ניכר מהשק' עות אלה היו בשדות הנפט היבשתיים והימיים בסיני.

רק לפני זמן קצר עמד צבי דיגשטיין, הממונה על ענייני הדלק, וזעק: "לא

המוכ"ל הואשם

זהו מרדכי ("מוטי") פרידמן, מוכ"ל חברת נתיבי נפט, המפיקה ומובילה את הנפט מסיני לישראל, שהואשם בהתעשרות והפקת רווחים פרטיים ממעמדו הממלכתי.

ייתכן שלא נעשה הכול כדי להבטיח שכל פרוטה שאנו חוסכים מתקציבים אחרים, חיוניים לא פחות, כדי להשקיעה בחיפוש נפט, תנוצל בצורה היעילה וה' חסכונית ביותר."

במציאות היו פני הדברים שונים. אחת העדויות המרשעות נגד הביזבוזים וה' גניבות בסכומים של מיליונים בחברת נתיבי נפט, הועלתה בפיו של אברהם יעקב, הידוע יותר בכינויו "אברהם ה' הודי".

אברהם (53), יליד הודו, שלפני מלחמת העצמאות עבד בשדות הנפט של כוית, הוא אחד המומחים המעשיים הבודדים בארץ בכל הכרך בעבודות קידוח ו' הפקה.

אברהם ההודי, שבמלחמת ששת הימים שרת כרס"ר בחיל התובלה, הורד לשדות הנפט של אבורדוס, בהזמנתו של מוטי פרידמן, שלושה שבועות אחרי תום ה' מלחמה. היה זה הוא שחולל ניסים ב' שיפוך המחנה, במינקניו, בהפעלת המשא' בות מחדש, ובניצול הציוד שהותירו אחריהם המצרים.

כאשר הגיעו למקום מומחי הנפט ה'

עדיין לראות במחסני החברה הזרה אפשר למצוא שם כלי קידוח ושאיבה רבים, בשווי של רבבות דולאר'ים, עליהם מתנוססות עדיין האותיות COPE. זהו שמה של החברה, שלה היו שייכים שדות הנפט בסיני, שחציה היתה בבעלות חברת הנפט הממלכתית המצרית וחציה בבעלות חברת אנ"י ה' איטלקית.

כיצד נמכר ציוד יקר זה לחברה הזרה? האם שילמה החברה של מוטי פרידמן עבור הציוד שנלקח משלל סיני?

על שאלות אלה יצטרכו להשיב החוק'רים, הבודקים את ערימות ההאשמות ההולכות ומצטברות נגד מוטי פרידמן.

אולם, פרשת הציוד המצרי היא רק חלק אחד של התמונה. מוטי פרידמן מכר את חברת הקידוח שלו לחברה הזרה, בשעה שהוא ניהל

עסקים שונים עם אותה חברה, בתוקף היותו מנהל חברת נתיבי נפט. אפילו אם אין הוכחות שתמורת המחיר הגבוה ששולם לו עבור ציוד הקידוח שלו, העדיף מוטי את החברה הזרה על חברות אחרות, הרי עצם העובדה שמנהל חברה ממשלתית מנהל עסקים עם חברה פרטית בשני מישורים — כאיש פרטי וכאיש ציבור — היא תופעה חמורה ופסולה.

ב-1968, קדחה חברת קונטיננטאל, בבעלותו של מוטי פרידמן, עבור חברת נפטא, בקידוח גורם 1, כ-13 קילומטר מערד, בדרך לסדום. הקדוח הראשי שם היה משה בן-מנחם.

באחד הימים, כאשר ארעה תקלה בכור הקידוח, הועק בן-מנחם את המהנדס שפר, מחברת נפטא, כדי להתגבר על

החוקר

עורך-דין משה בן-זאב, שהיה בשעתו היועץ המשפטי, התנמה ע"י שר-המשפטים כדי לחקור את ההאשמות נגד מוכ"ל נתיבי נפט.

התקלה. אולם לפני שהגיע המהנדס, הגיע למקום, לפי עדותו של בן-מנחם, אוריק מילנר, מי שהיה יד ימינו של מוטי פרידמן בחברת קונטיננטאל.

לדבריו של בן-מנחם, התעלם אוריק מאזהרותיו, החל להפעיל במשך כחצי שעה את מכשיר ההצלה בכור הקידוח בצורה חבלנית ובזדון. כתוצאה מכך, כאשר הגיע המהנדס שפר למקום, לא ניתן היה עוד להציל את הקידוח. היה צורך להתחיל בקידוח חדש, במרחק של כמה עשרות מטרים. התוצאה: הפסד של רבבות ל"י לחברת נפטא, וכמה מאות ימי קידוח נוספים עבור חברת קונטיננטאל של מוטי פרידמן.

אווירה

של פחד וטירור

כאשר זעק בן-מנחם וטען כי אוריק חיבל במתכוון בכור הקידוח, הוא נקי רא אל מוטי פרידמן. נמסר לו כי עבודתו במקום מופסקת. שולמו לו 7000 ל"י פיצויים ומוטי העביר אותו לעבודה בחברה חדשה שבניהולו — חברת נתיבי נפט.

מדוע המשיך בן-מנחם לשתוק ולא סיפר על מעשי החבלה והשחיתות שהיה עד להם?

התשובה לכך טמונה אולי ביחסים המ' יוחדים שקשר מוטי פרידמן עם עובדיו. בחברת נתיבי נפט מועסקים כיום כ-600 עובדים. רובם ככולם עובדים לפי שכר יומי. הנימוק הרשמי לכך הוא שאי-

עד התביעה

אברהם ("ההודי") יעקב, מי שהיה סגן מנהל הביצוע של שדות הנפט באבורדוס, העלה האשמות כבדות על ביזבוז מיליונים.

נתיבי נפט, הציע לאברהם ההודי לחבל בטרקטור של החברה ולהוציא מכלל שי' מוש. באותו זמן היו שניהם צריכים, לפי הצעתו, לרכוש טרקטור פרטי ולהע' סיקו תמורת תשלום בשרות החברה. כאשר גילה אברהם ההודי את הצעת

(המשך בעמוד 18)